Työ ja turva -osasto/MH/lv 14.10.2024

Eduskunnan hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

HE 120/2024 vp

SAK:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 83 ja 91 §:n ja valmiuslain muuttamisesta

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry pitää esitystä palkkatuen osalta monella tavaa ongelmallisena. Käytännössä rajaus on taas uusi koulutusleikkaus, joka osuu aikuisten osaamisen kehittämiseen. Kärsijöinä on erityisesti matalan koulutustason omaavat henkilöt, joihin kohdistuu tällä hallituskaudella massiivisia leikkauksia. Samalla esitys rajoittaa kuntien mahdollisuuksia tehdä laadukkaita työvoimapalveluja.

Muutoksen arvioitu säästö on arvioitu 37 miljoonaksi euroksi. Tästä käy ilmi, että kyseessä on puhdas säästötoimi. Uusia toimia, joilla palkkatuen käyttö lisääntyisi yksityisellä ja kolmannella sektorilla, ei edes haeta. Aiemmin tällä hallituskaudella tehdyt muutokset palkkatuessa tulevat vähentämään rajusti kuntien itselleen myöntämää palkkatukea ja tätä kautta säästöjä työvoimapalvelujen kustannuksissa syntyisi muutoinkin. Myös työssäoloehdon karttumisen muutokset vähentävät työnhakijoiden houkutinta hakeutua palkkatuettuun työhön. Palkkatuen käyttö ja siihen käytetty rahoitus tulee vähenemään jo tätä kautta. Nyt esitetty ehdoton kielto kuntien osalta vähentää työllisyyttä ja heikentää entisestään aikuisten mahdollisuuksia parantaa osaamistaan.

Viime hallituskaudella toteutettu palkkatukiuudistus tuli voimaan kesällä 2023. Sen tavoitteena oli kohdentaa palkkatuen käyttöä yksityiselle ja kolmannelle sektorille. SAK ihmettelee, miksi näin pian ison muutoksen jälkeen tehdään uusia ratkaisuja. Järkevintä olisi odottaa edellisen uudistuksen tuloksia ja niiden perusteella kehittää lainsäädäntöä. Esityksessä ei esitetä mitään vaihtoehtoista mallia paitsi palkkatuen lakkauttamista kokonaan kunnilta. Jos palkkatuen kohdentumista halutaan muuttaa, se olisi ollut mahdollista tehdä ehtoja muuttamalla kuntien osalta huomattavasti nyt esitettyä ratkaisua kevyemmin. Erityisesti matalan koulutustason omaavat työnhakijat ovat hyötyneet kuntien palkkatukityöpaikoista, koska yksityinen sektori ei näitä tarpeeksi tarjoa.

Esityksessä ei ole huomioitu juuri ollenkaan muita palkkatuen tuottamia hyötyjä kuin työllistyminen. Esityksessä toki todetaan lyhyesti, että työllistymistilastot yksityisen ja julkisen sektorin välillä ei ole välttämättä vertailukelpoisia. Yksityiselle sektorille hakeutuu helpommin työllistyviä, kun taas kunnat kantavat huomattavasti enemmän vastuuta vaikeasti työllistyvistä, joilla on myös esimerkiksi terveydentilaan ja arjen hallintaan liittyviä haasteita. Palkkatuen avulla työtön on saanut kehitettyä osaamista ja pidettyä itsensä kiinnittyneenä työelämään. Myös vaikutukset terveyteen ja hyvinvointiin ohitetaan perusteluissa.

Työ ja turva -osasto 14.10.2024

Esityksestä puuttuu vaikutusarvioinnit toimialoittain. On hyvin todennäköistä, että kunnat ovat tietyillä toimialoilla ja ammateissa tarjonneet eniten palkkatuettuja työpaikkoja. SAK epäilee, että yksityinen sektori pystyy tarjoamaan läheskään vastaavan määrän työpaikkoja ilman tukevia toimenpiteitä.

Esityksen mukaan työvoimaviranomainen voisi myöntää palkkatukea kunnalle tai kuntayhtymälle ainoastaan alentuneesti työkykyisen henkilön tai 60 vuotta täyttäneen pitkään työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen. SAK pitää näitä ryhmiä erityisen tärkeinä ja esittää, että jatkovalmistelussa edellä mainittujen pääsyä palkkatuetun työn piiriin edistettäisiin. SAK huomauttaa, että iästä johtuvia työllistymisvaikeuksia on jo usein nuoremmilla kuin vain 60 vuotta täyttäneillä.

Valmiuslain muutoksiin SAK:lla ei ole kommentoitavaa.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Mikko Heinikoski
koulutus- ja työllisyysasioiden päällikkö